

TAK NÁM ZRUŠILI MARŠMELOUN.

Všichni, kdo bojovali za záchranu architektonicky i historicky velmi cenného souboru klášterů Anežky Přemyslovny a sv. Šimona a Judy Tadeáše v Praze Na Františku, prožívají malé vítězství potom, co ministerstvo kultury potvrdilo zrušení stavebního povolení neblaze proslulého maršmelounu. Po několika letech protestů a usilovné práce členů Sdružení U Milosrdných, odborníků z veřejnosti i tzv. laiků, kteří mají své město rádi. Ti všichni mají zákonné právo participovat na rozhodování o svém městě. Jeto jejich životní prostředí, do kterého památky přirozeně patří. V našich poměrech veřejnost své právo neprosazuje snadno.

Celý zdoluhavý schvalovací a zase rušící proces – od podání kontroverzního návrhu, po protesty veřejnosti, odvolávání, nekonečné hodiny práce občanů zdarma a úředníků za peníze veřejné, až po zrušení původních schválení a rozhodnutí – to vše se neodehrálo podle tohoto scénáře po prvé. Nakonec přichází nejistota, co bude dál. Tak to proběhlo v případě Kozákova domu na Václavském náměstí, podobně skončil Bílý medvěd na Vítězném náměstí v Dejvicích i novostavba v Liblíně na Rokycansku před vstupem do zámku – přichází na řadu rotunda v České Třebové a v obdobném nebezpečí je sice novodobá, ale vzácná Milíčova modlitebna v Rektorské v Malešicích, mrakodrap na Šantovce v Olomouci a mnohé další.

První nebezpečí je na chvíli zažehnáno – ale co bude dál? Předloží investor nový projekt, je nějaká naděje, že bude lépe odpovídat svému prostředí? Dosud nikdo nic nenabídl. Projekty nepokračují, investoři vyhrožují (i oprávněně) soudem o náhradu ztrát, památková péče mlčí.

To mlčení úředníků má svou příčinu: úředník bez zákona nemá argumenty, památkový zákon mu nepomůže, plošně ochránit město neumí. Chybí mu památkový urbanismus, který by ochránil nejen jednotlivé památky jako individuální stavby, ale i jejich uplatnění v prostoru, který jim náleží. Bez zákonné pomoci zůstal i Pražský hrad, když jeho dominantnímu postavení poškodila zástavba Pankráce.

Všechny výše uvedené kontroverzní – nejprve povolené a po protestech přerušené – návrhy mají jedno společné: týkají se zásahů do nechráněné zástavby a využívají jmenovitě nechráněné pozemky v památkových rezervacích nebo zónách, případně v jejich ochranných pásmech. Právě tyto problémy je schopna vyřešit v zákoně chybějící ochrana prostorových (urbanistických) vztahů města. Jedině po doplnění památkového zákona lze konečně spojit územní plánování (Stavební zákon) s požadavky památkové péče (s památkovým zákonem).

V roce 2015 naše asociace zpracovala na výzvu DR. Špidly, vedoucího týmu poradců premiéra, připomínky k návrhu nového památkového zákona. Jejich obsahem bylo především ono doplnění chybějící urbanistické části. Naše připomínky vycházely z dlouholetých zkušeností v územně plánovací činnosti i v rekonstrukcích jednotlivých památek, z práce v projekci i na stavbách a v terénu. Ministerstvo kultury je nepřijalo, zákon projednalo pouze s předem vybranými oponenty. Od nikoho jsme nedostali odpověď. Takže památkový zákon zůstává dále v ochraně měst bezzubý a stavební zákon nadále s chráněným územím zacházet neumí. V současných podmínkách naděje na změnu k lepšímu moc není. Bude mít někdo z příslušných „činitelů“ odvahu tento stále se opakující proces zastavit?

Nejsme staromilci, Praha potřebuje moderní architekturu, ale takovou, která její hodnoty očistí a posílí ve smyslu její stále živé urbanity a nebude je likvidovat, měnit harmonii v chaos. Jde to, ale musí se to umět. Nepřehlédnutelný kontrast dovede každý, ignorovat kontext s prostředím je snazší než ho pochopit, harmonii docílí jen skutečný architekt. Do poloviny 20tého století má Praha dobrých příkladů dost, obnova města měla kontinuální charakter. Snad se najdou konečně pokračovatelé tohoto procesu, bude-li pro ně vytvořen v současných podmínkách tvrdého byznysu prostor. Vyplatilo by se to – i v těch penězích.

ASORKD
Ing. arch. Marie Švábová
Vicepresidentka asociace